

Список використаної літератури

1. Барбаш Г. І. Особливості обліку капітальних інвестицій на підприємстві сфери транспорту та логістики. *Чернігівський науковий часопис. Серія: Економіка і управління*. 2015. № 1 (6). С. 94–98.
2. Казмірук Р. Г. Облік капітальних інвестицій в системі прийняття управлінських рішень. *Вісник «ВАТРА» ВТЕІ КНТЕУ*. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. Вип. 22. С. 158–167.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Подмешальська Ю. В., Мельник С. В. Аналіз сутності категорії «капітальні інвестиції» з метою організації обліку на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 14. Ч. 3. С. 161–164.

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Оляднічук Наталія Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування

Піддубна Ольга Дмитрівна
викладач кафедри обліку і оподаткування
Уманський національний університет садівництва
(м. Умань, Україна)

Сучасна національна економіка вимагає формування високо-ефективних соціально-трудових відносин, основою яких є конкурентоспроможні трудові ресурси. Підвищення рівня конкурентоспроможності трудових ресурсів має безпосередній вплив на зміцнення вітчизняної економіки. Комплекс проблемних аспектів обліку розрахунків за виплатами працівникам завжди знаходиться в центрі уваги та активно обговорюється науковцями та практиками. Попри значний інтерес науковців щодо вирішення проблемних аспектів за розрахунками з працівниками питання організаційного, обліково-аналітичного та документального забезпечення даної ділянки обліку мають місце в практиці бухгалтерів.

Кодекс законів про працю України [2] регулює трудові відносини всіх працівників, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя працівників, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини.

Закон України «Про оплату праці» [1] визначає економічні, правові та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах на умовах найму з підприємствами, установами, організаціями, а також з окремими громадянами, і спрямований на забезпечення залежності рівня оплати від результатів праці та запобігання інфляції, розмежовує сфери державного й договірною регулювання оплати праці.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ) визначені П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [3], згідно якого є наступні види виплат працівникам: поточні виплати; виплати при звільненні; виплати по закінченні трудової діяльності; виплати інструментами власного капіталу підприємства; інші довгострокові виплати.

Дослідження сучасного стану розрахунків за виплатами працівникам свідчить про наявність наступних проблем:

- структура деяких первинних документів не відповідає запитам сьогодення, що вимагає додаткового опрацювання;
- відсутність синхронізації облікової інформації фінансового обліку з управлінським в частині розрахунків за виплатами працівникам;
- недосконалість автоматизованих облікових систем за розрахунками з працівниками, що ускладнює формування та подання звіту про об'єкти оподаткування.

Сучасний вітчизняний механізм розрахунків за виплатами працівникам недостатньо ефективний і потребує вирішення низки проблем через застосування вдосконалених правових засад

на макро- і мікроекономічному рівнях, враховуючи державні завдання подальшої активізації соціальної політики. В Україні існує необхідність у радикальних змінах в організації й стимулюванні ефективності праці, оптимізації диференціації доходів працюючих та їх оподаткування, що є обов'язковою передумовою сталого соціально-економічного розвитку. Виходячи з цього цілком законною є потреба у своєчасній, об'єктивній і достовірній інформації про розрахунки з оплати праці з погляду кожної із сторін соціально-трудова відносин – держави, роботодавця і найманого працівника. У таких умовах особливої актуальності набуває дослідження теоретичних і прикладних аспектів бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам.

Заробітна плата та інші виплати працівникам є основним джерелом доходу працівників підприємства, тому достовірність і своєчасність обліку праці та її оплати має бути забезпечена на належному рівні відповідно до вимог чинного законодавства.

На особливу увагу заслуговує питання стосовно структури видів виплат працівникам: чи в повному обсязі вони використовуються суб'єктами підприємництва для підвищення продуктивності праці та забезпечення високої ефективності виробництва. Відповідно до чинної нормативно-правової бази структурні складові за розрахунками з працівниками можна систематизувати у дві основні групи:

1. Оплата відпрацьованого часу за: тарифними ставками та посадовими окладами; відрядними розцінками; поточним преміюванням; доплатами та надбавками.

2. Оплата невідпрацьованого часу за: основну і додаткову відпустки; навчальну відпустку; компенсацію при звільненні.

Кожна складова вище названих груп має застосовуватися суб'єктами підприємництва, оскільки це створює сприятливі умови для підвищення продуктивності трудових ресурсів і є досить вагомим мотиваційним чинником для найманих працівників. Дотримання чинного законодавства щодо виплат працівникам (за відпрацьований і невідпрацьований час) є обов'язковою умовою повноцінних трудових взаємовідносин роботодавця з працівником. Своєчасність і достовірність нарахування законодавчо регламентованих виплат працівникам, адміністрування податків сприяють покращенню загальнонаціональної економіки країни.

Питання обліково-аналітичного та інформаційного характеру розрахунків за виплатами працівникам також потребують постійного удосконалення. Сучасні вимоги щодо використання автоматизованих систем обліку праці та її оплати забезпечують своєчасність і достовірність обліку, проте має місце недостатня синхронізація інформації між документами первинного, аналітичного і синтетичного обліку, що ускладнює формування звітів та не задовольняє запитів користувачів усіх рівнів.

Алгоритм формування облікових документів за розрахунками з працівниками передбачає наступне: формування кадрових документів; наказ на прийняття/переведення на роботу; первинні документи з обліку відпрацьованого часу та виробленої продукції; документи з нарахування оплати праці, інших виплат та виплат за невідпрацьований час (відпускні, лікарняні тощо); документування обліку утримань із зарплати та прирівнених до неї виплат; нарахування і сплата єдиного соціального внеску, виплата заробітної плати.

Таким чином, вирішення актуальних проблемних питань обліку праці та її оплати можливе через реалізацію заходів: удосконалення форм і систем оплати праці, оптимізація структури документів первинного, аналітичного і синтетичного обліку та забезпечення синхронізації обліково-аналітичної інформації. Виконання даних заходів сприятиме достовірному та неупередженому формуванню звітної інформації, її аналіз та прийняття правильних управлінських рішень.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URL: <https://document.vobu.ua/doc/4873> (дата звернення 20.09.2023).
2. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 23.09.2023).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». URL: <https://oblik.press/p-s-bo-26-vyplaty-pratsivnykam/> (дата звернення 22.09.2023).
4. Положення про оплату праці: підстави та порядок запровадження. *Інтерактивна бухгалтерія*. 2018. 1 лист. URL: [http:// INTERBUH.COM.UA](http://INTERBUH.COM.UA) (дата звернення 21.09.2023).